

2019-12-20

Upphandlingsmyndigheten
Hållbarhetsenheten
Susanna Vesterlund

Remiss: Hållbarhetskriterier för städtjänster

BPHR har tidigare varit engagerad i arbetet med hållbarhetskriterier för kemisk-tekniska produkter, men har inte medverkat i motsvarande för städtjänster. Eftersom kriterierna för städtjänster även involverar krav på och påståenden om de produkter som används i tjänsten, berörs vår bransch indirekt. Därför vill vi framföra kommentarer och synpunkter.

För Upphandlingsmyndighetens information publicerar BPHR i dagarna reviderade upplagor av faktaböckerna Professionell rengöring. En bok i serien behandlar specifik Professionell rengöring och lokalvård. Där kommer att finnas värdefullt vetande.

Allmänna synpunkter

Städmetod sid 2(16)

”Valet av städmetod har betydelse både för att minska utsläpp av partiklar i vattenmiljön och för att minska användningen av städkemikalier”. Här undrar vi vad man avser med ”partiklar”. Begreppet behöver spec:as.

Omfattning sid 2(16)

”Kriterierna omfattar städning av olika typer av lokaler/objekt: kontor, vårdinrättningar, förskolor, skolor, äldreboenden, flyttstädning, trappstädning m.m.”. Vi menar att det här tydligt framgår att många berörda lokaler är områden där en hög hygiennivå är synnerligen viktig. Enligt vår uppfattning trycker inte kriteriedokumentet tillräckligt hårt på behovet av hygien och rengöring. Istället är det genomgående intrycket att det är en minskad städning och minskad användning av effektiva rengöringsmedel som är det mest väsentliga.

Specialstädning sid 2(16)

Det är bra att desinfektion, städning av renrum eller operationssalar etc. inte omfattas av kriterierna.

Städtjänster inom vård och omsorg sid 3(16)

Det är bra att det tydliggörs att det inte finns hållbarhetskriterier från Upphandlingsmyndigheten gällande desinfektion. Här är det på sin plats att förklara anledningen till att sådana kriterier inte finns: Desinfektionsmedel regleras av EUs biocidproduktförordning och omfattas av den godkännandeprocédur som finns fastslagen där. Den i sin tur tar hänsyn till miljö- och hälsoaspekter, liksom givetvis effektivitet.

BESÖKSADRESSStorgatan 19
Stockholm**POSTADRESS**Box 5501
SE-114 85 Stockholm**TELEFON**

+46 8 783 82 40

WEBB

www.bphr.se

I det här stycket bör det också finnas hänvisning till den standard (SS 8760014:2017) som gäller Rengöring och städning för minskad smittspridning.

Förbrukningsartiklar sid 3(16)

Som "förbrukningsartiklar" anges t.ex. tvål och maskindiskmedel. Vad menar man egentligen skiljer dessa "förbrukningsartiklar" från andra produkter som används/förbrukas i tjänsten?

1. Miljömärkta städkemikalier Sid 4(16)

"Det finns många miljömärkta städkemikalier på marknaden som granskats och verifierats av en oberoende tredje part gällande krav på miljö- och hälsomässiga effekter genom hela produktens livscykel". Att hela livscykeln täcks in är ett påstående som inte har täckning i verkligheten.

"Kriteriet miljömärkta städkemikalier minskar behovet av att ställa ytterligare kriterier på dem". Här bör "kriterier" ersättas med "krav".

Miljömärkta städkemikalier (KravID:11386), bas Nytt krav sid 4(16)

"Miljömärkta städkemikalier innebär att produkterna har mindre belastning på miljö och hälsa". Här kan man fråga sig, mindre än vad? Miljömärkning är ett marknadsföringsverktyg, vilket inte alls behöver betyda att andra produkter har större belastning på miljö och hälsa. Påståendet är alltså inte sant och bör därför tas bort.

"En tredje part har kontrollerat att kraven i miljömärkningen uppfylls av leverantören". Enligt gällande ISO-standard ska produkterna också uppfylla gällande lagstiftning, men det är inte alltid som den kontrollen genomförs med den noggrannhet som är nödvändig.

"Annan likvärdig märkning" är ett uttryck som behöver förtydligas och spec:as. Här skulle t.ex. även AISEs Charter for Sustainable Cleaning kunna finnas med som ett alternativ. Vi anser att ett ytterligare alternativ bör vara "Uppfyller upphandlingsmyndighetens kriterier för kemisk-tekniska produkter".

Förslag till uppföljning

Här bör listan kompletteras för att svara upp mot förslagen ovan under "Annan likvärdig märkning".

Miljömärkta städtjänst (KravID:11386), avancerad Nytt krav

Motiv sid 7(16)

Ändra text i andra stycket från ".....tvätt- och rengöringsmedel till industriell och institutionell tvätt- och..." till "..... tvätt- och rengöringsmedel till professionell tvätt och...".

Användning av städkemikalier (KravID:10859), Avancerat sid 11(16)

"Användningen av städkemikalier är den största miljöbelastningen vid utförande av städtjänster....". Vad finns med för belägg för detta påstående och vilken faktisk miljöbelastning är det som avses?

"Vid utförandet av städtjänster ska mängden städkemikalier som används vara lägre än 400 mikroliter/kvadratmeter. Det ska redovisas årligen". Vi finner det anmärkningsvärt att begränsa användningen av städkemikalier utan något tydligt uttalat krav på rengöringsbehov och -resultat. Se

våra kommentarer ang. kriteriedokumentets omfattning och hygienaspekter ovan. Så bör dokumentet belysa behovet av mängden rengöringskemikalier t.ex. på toaletter o dyl. som vanligen ingår i städtjänsten. Slutsatsen av kravet, såsom det är formulerat, är – hårdraget - att man bör undvika att städa och helst inte alls använda rengöringsprodukter så att det blir rent. Varför vill upphandlingsmyndigheten driva en sådan utveckling?

Det finns också behov av att definiera "städkemikalier" för att klargöra om det är koncentrerade produkter eller brukslösningar som avses.

Motiv sid 12(16)

"Mängden städkemikalier som används vid utförandet av städtjänster innebär en påverkan på framförallt vattenmiljön där produkterna hamnar efter användning". Vilken påverkan menar man att rengöringsprodukter har på vattenmiljön? I dagens läge är de allra flesta ingående ämnen nedbrytbara innan de når vattenmiljön.

"Begränsningen av städkemikalier till 400 mikroliter per städad yta är hämtad från kriterierna för städtjänster som Nordisk Miljömärkning (Svanen) har tagit fram i sin version 3 av kriterierna". Att kravet på begränsning av städkemikalier ställs av Svanen, innebär inte att det är självklart att kravet också ska ställas vid offentlig upphandling. Återigen menar vi att det viktigaste är att städning utförs med de produkter och de mängder som behövs för att uppnå det resultat som svarar emot rengörings- och hygienbehovet.

Städmetoder (KravID:11392), basnivå Nytt krav sid 13(16)

"Torra städmetoder minskar mängden kemikalier vid rengöring jämfört med fuktiga metoder". Det påstående är riktigt om man menar att fukt innebär att vatten kompletterats med ytterligare något.

"Enbart torra städmetoder ska användas där det är möjligt med hänsyn till ytskikt och rengöringskrav. Fuktiga metoder kan användas efter att ytan rengjorts med torra metoder.....Om fuktiga metoder inte föregås av torra metoder ska detta motiveras.". Det här förfaringsättet kan ifrågasättas eftersom det innebär fördubblad arbetstid/arbetskostnad. Enligt SCBs städindex räknar man med att närmare 80% av de totala städkostnaderna hänför sig till personalkostnader. Materialkostnaderna står för endast 5,4% varav kemikalier står för drygt hälften och redskap för knappt hälften. Maskinkostnaderna står för så lite som 2% av totalkostnaderna.

Motiv sid 13(16)

"Om en stor del av smutsen samlas upp med torra metoder så innebär det att mindre mängder partiklar hamnar i vattenmiljön efter fuktiga metoder". För planeringen av städinsatser behövs en bedömning av vad "smutsen" består av. I vissa fall kan "smutsen" bestå av t.ex. grus. Är det vad som avses med "partiklar"?

"Torra metoder innebär också ett minskat användande av städkemikalier under rengöringen, vilket i sin tur resulterar i mindre utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen direkt till vattenmiljön". Vi ifrågasätter formuleringen här: Vad menar man med "direkt till vattenmiljön"? Är inte de flesta verksamheter anslutna till avloppsreningsverk? Vilka ämnen menar man är "miljö- och hälsoskadliga" och vilka faktiska problem menar man att dessa ämnen orsakar i vattenmiljön?

Påståendet om att torra metoder innebär mindre utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen, kan också ifrågasättas eftersom städning är betydligt mer komplext än så. Här måste man t.ex. analysera och bedöma hur städmetoden påverkar golvytan och slitaget av den och vad det i sin tur får för konsekvenser. Frigörs mer partiklar från själva golvbeläggningen (PUR-skiktet)? Innebär golvslitaget

att golvets livslängd minskar? Får det ergonomiskt negativa konsekvenser i form av mer tungjobbade ytor? En generell kommentar är att städning med torra metoder ställer mycket höga krav på golvytor av hög kvalitet och god golvvård, bl.a. med förpreparerade moppar. Miljö- och hållbarhetsfrågor behöver alltså ses i ett längre och bredare perspektiv.

”Det ska dock noteras att mikrofiberdukar och moppar tvättas och därmed ger utsläpp till vattenmiljö, men den mängden tvättkemikalier som antas vara mindre än den mängd konventionella rengöringsmedel som används vid fuktiga städmetoder”. Förutom att meningsbyggnaden är tokig, undrar vi på vilka grunder man ”antar” den skillnaden i mängd. Även moppar som använts torra måste ju rimligtvis tvättas, så vad menar man är fördelen med torra metoder?

”En relativt ny städmetod är rengöring med ultrarent vatten som....”. Hela detta stycke belyser den aktuella situationen: Det saknas vederhäftiga jämförelser med vedertagna metoder ur en rad aspekter. Därför ser vi ingen anledning till att ta upp ultrarent vatten överhuvudtaget, utan hela stycket bör strykas.

BRANSCHFÖRENINGEN PROFESSIONELL HYGIEN & RENGÖRING

Ulrika Flodberg

Om BPHR: BPHR är branschorganisation för företag som importerar, tillverkar och marknadsför kemisk-tekniska produkter, redskap och maskiner för professionell hygien, rengöring och underhåll inom en rad olika marknadssegment. Medlemsföretagens produkter används inom en rad viktiga samhällsfunktioner såsom t.ex. personlig hygien, lokalvård, restauranger och storkök, livsmedelsindustri, industritvättar och andra tvätterier, verkstadsindustri och fordonsrengöring. Företagens kunder finns i såväl privat som offentlig sektor.